

Inclusieve seksuele burgerschapsvorming

Keynote speech
Mathieu Heemelaar

Professionalisering dag
Opleidingschool zuid-west holland
23 maart 2022

45 jaar sekspositieve, LHBTI-inclusieve seksuele vorming

- ▼ 1973-heden LHBTI-activist
- ▼ 1976-1979 Onderwijzer basisschool
- ▼ 1979-1989 Groepsleider kinderpsychiatrie
- ▼ 1989-2021 Hogeschooldocent Social Work, Pedagogiek en Pabo
- ▼ 1997-heden Auteur hbo-studieboeken over seksuele vorming en diversiteit
- ▼ 2020-2021 Coördinator minor *Seksualiteit en diversiteit*, Haagse Hogeschool 20/21
Minor *Seksuele vorming en diversiteit*, Pabo Haagse Hogeschool 19/20, 20/21
- ▼ 2021 Ambtelijk secretaris visitatiecommissie NVVS seksuologie-opleidingen
- ▼ 2022 Pensioen. Zesde druk *Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening*

Boek

- Heemelaar, M. (2019). *Seksuele vorming en diversiteit. Inclusieve burgerschapsvorming op school*. Bussum: Coutinho
- €26,95
te bestellen bij Uitgeverij Coutinho
ISBN 978 90 469 0675 0
- 223 pagina's
- ondersteunende website:
verdiepingsteksten,
verwerkingsopdrachten, filmpjes

Beginsituatie

1. Wie is bestuurder van basisscholen?
2. Wie is docent aan de Pabo?
3. Wie is leerkracht op een basisschool?
4. Wie is student/stagiaire?
5. Wie heeft ervaring met het geven van lessen seksuele vorming op de basisschool?
6. Wie heeft gewerkt met de methode *Kriebels in je buik*?
7. Wie heeft ervaring met het project *Lentekriebels*?
8. Wie heeft met basisschool meegedaan aan *Paarse vrijdag 2021*?
9. Wie heeft samengewerkt met het Paarse vrijdag project van de minor *Seksualiteit en diversiteit*?

1. Schoolbeleid als veilig kader
2. Attitudekader SOLAROSI
3. Startopdracht seksuele vorming
4. Kriebels in je buik
5. Aandachtspunten seksualiteitsonderwijs

Schoolbeleid seksuele vorming en diversiteit

Wettelijk kader

Opdracht leerkrachten primair en onderbouw voortgezet onderwijs

- kerndoelen seksuele vorming en diversiteit (2012)
leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit
- wet burgerschapsvorming: LHBT-veilig schoolklimaat (1-8-21)

Kerndoel 38 basisonderwijs (2012)

(De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze)

leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Voorstel nieuwe formulering kerndoel 38

*Leerlingen dragen
samen met medeleerlingen en leraren
bij aan een sociaal (school)klimaat
waarin iedereen zich vrij, veilig en geaccepteerd voelt
en openlijk zichzelf kan zijn
met zijn seksuele gerichtheid, genderidentiteit en leefstijl.*

(Heemelaar, 2019)

Aanleiding amendement wet burgerschapsvorming
Reformatorische scholen vragen verklaring van ouders
dat lhbt zondig is

Tweede Kamer neemt amendement en motie aan november 2020

Scholen worden verplicht om te zorgen voor LHBTI-acceptatie in de klas - 11/17/2020

PERSBERICHT

volg het COC

Scholen worden verplicht om te zorgen voor LHBTI-acceptatie in de klas

Als het aan de Tweede Kamer ligt, worden alle scholen in Nederland verplicht om te zorgen dat LHBTI's zich in de klas veilig en geaccepteerd weten. Het COC had daar op aangedrongen. De Kamer stemde op dinsdag 17 november voor een voorstel met deze strekking van PvdA, SP en GroenLinks, dat de Wet burgerschapsopdracht voor het onderwijs van minister Slob (Onderwijs) aanscherpt.

Gelukkig met doorbraak

"Dit is een doorbraak voor LHBTI-leerlingen, waar we heel gelukkig mee zijn," reageert COC-voorzitter Astrid Oosenbrug. "Het is ook hard nodig, want helaas worden LHBTI-leerlingen nog steeds vaak gepest en is 'homo' op school het meest gebruikte scheldwoord."

Volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau worden jonge LHBTI's tot vier keer vaker dan gemiddeld gepest. Het COC wijst ook op bepaalde reformatische scholen die homoseksualiteit afwijzen en islamitische scholen die leerlingen bijbrengen dat hun God LHBTI's zou verafschuwen.

wet voor burgerschapsonderwijs

- 1 augustus 2021 in werking getreden
- voor po en vo
- schoolcultuur waarin alle leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten
- ongeacht verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid
- -> alle scholen zijn wettelijk verplicht om zorg te dragen voor de acceptatie en veiligheid van LHBT-leerlingen en personeel in de klas

wet voor burgerschapsonderwijs

Artikel 8 WPO. Uitgangspunten en doelstelling onderwijs

- 3 Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:
 - a. het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school;
 - b. het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving; en
 - c. het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

https://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/2022-01-01/#HoofdstukI_TiteldeellI_Afdeling1_Paragraaf1_Artikel8

wet voor burgerschapsonderwijs

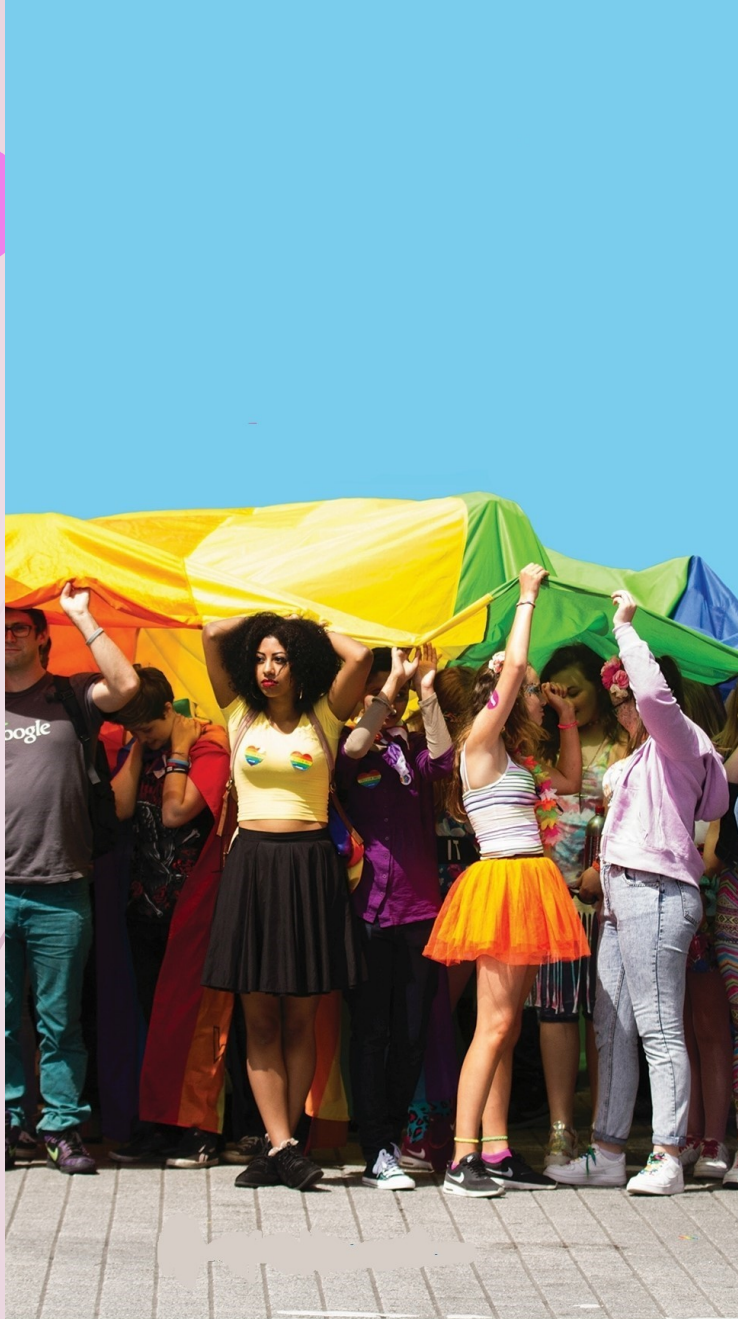
Artikel 8. Uitgangspunten en doelstelling onderwijs 3a

- **Het bevoegd gezag** draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het derde lid, onderdeel a,
- creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden
- en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

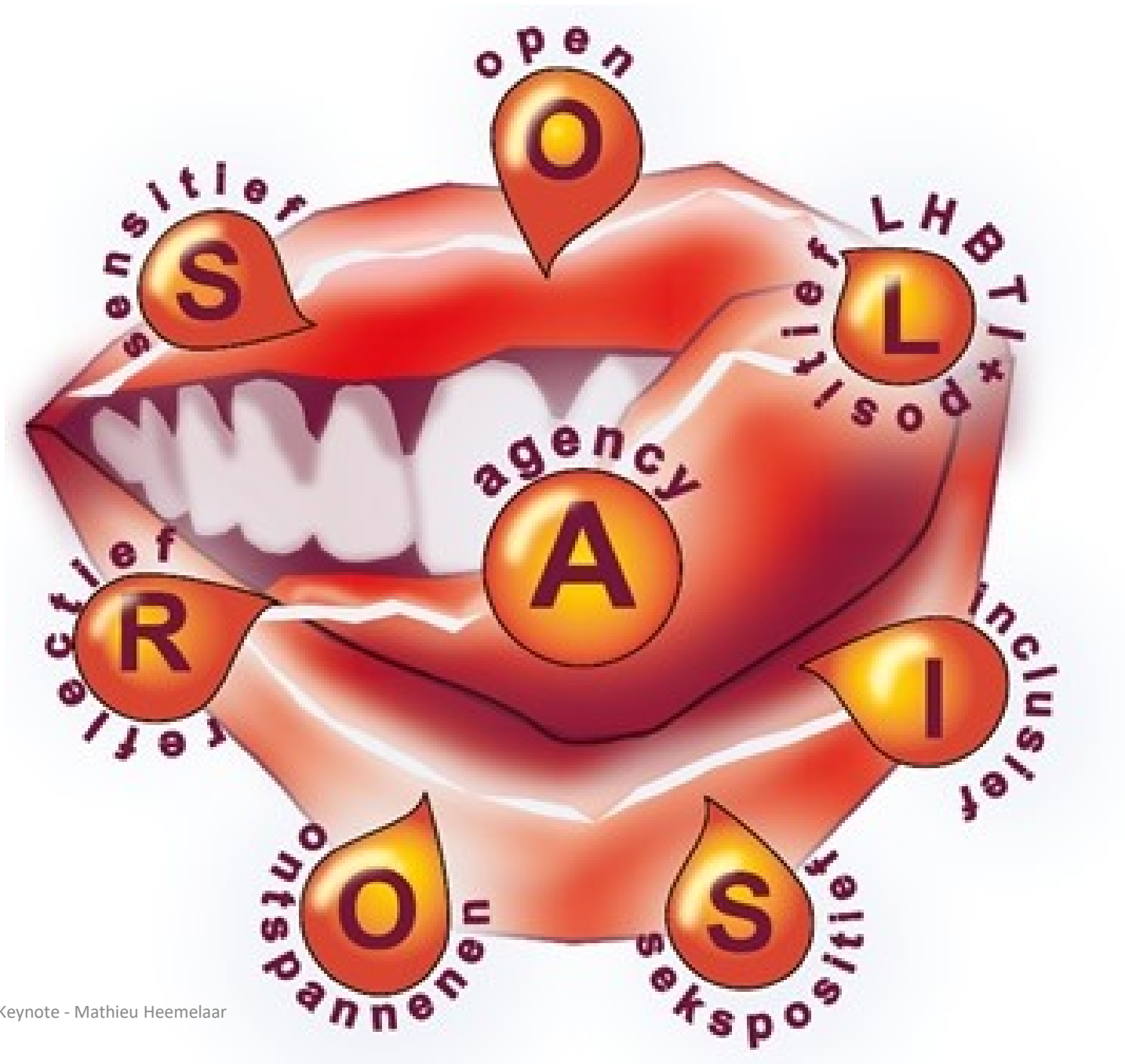
Schoolbeleid seksuele vorming en diversiteit

Taak directie / schoolbestuur

- verantwoordelijk voor uitvoering wet
- helder kader dat veiligheid biedt voor docenten
- sekspositieve LHBT-inclusieve seksuele vorming
- uitvoering wettelijke taak *niet-onderhandelbaar*
- gesprekken met ouders die bezwaar hebben

1. Schoolbeleid als veilig kader
2. Attitudekader SOLAROSI
3. Startopdracht seksuele vorming
4. Kriebels in je buik
5. Aandachtspunten seksualiteitsonderwijs

S

- taboes, handelingsverlegenheid, privacy en voor grenzen & wensen
- etnisch-culturele diversiteit en dilemma's bij orthodox-gelovigen over seksuele vrijheid

O

- open in gesprekken over seksualiteit,
- stimuleert een open, veilig gesprek over seks en seksualiteit.

L

- één of meer niet-heteroseksuele of niet-cisgender mensen in je klas
- sensitief in taal en houding en bestrijdt discriminatie
- in taal en houding geen traditionele of moderne LHBTI-negativiteit

A

- doel: seksuele agency = geheel van strategische onderhandelingen om zich met eigen keuzes te plaatsen in een sociale context, relaties te behouden en betekenis te geven aan ervaringen (Cense 2019a)
- methode: empowerment = versterking agency over seksuele wensen en grenzen

R

- bezinning eigen normen, waarden, (voor)oordelen, cultuur, religie en opvoeding en effecten op je attitudes bij sekseducatie in verschillende levensfasen
- hanteren eigen seksuele waarden en normen op professionele wijze

O

- ontspannen communiceren over seksualiteit en seks
- luchtige (niet seksistische of agressieve) humor maar neem het onderwerp ook serieus zodat ieder veilig voelt zich te uiten

S

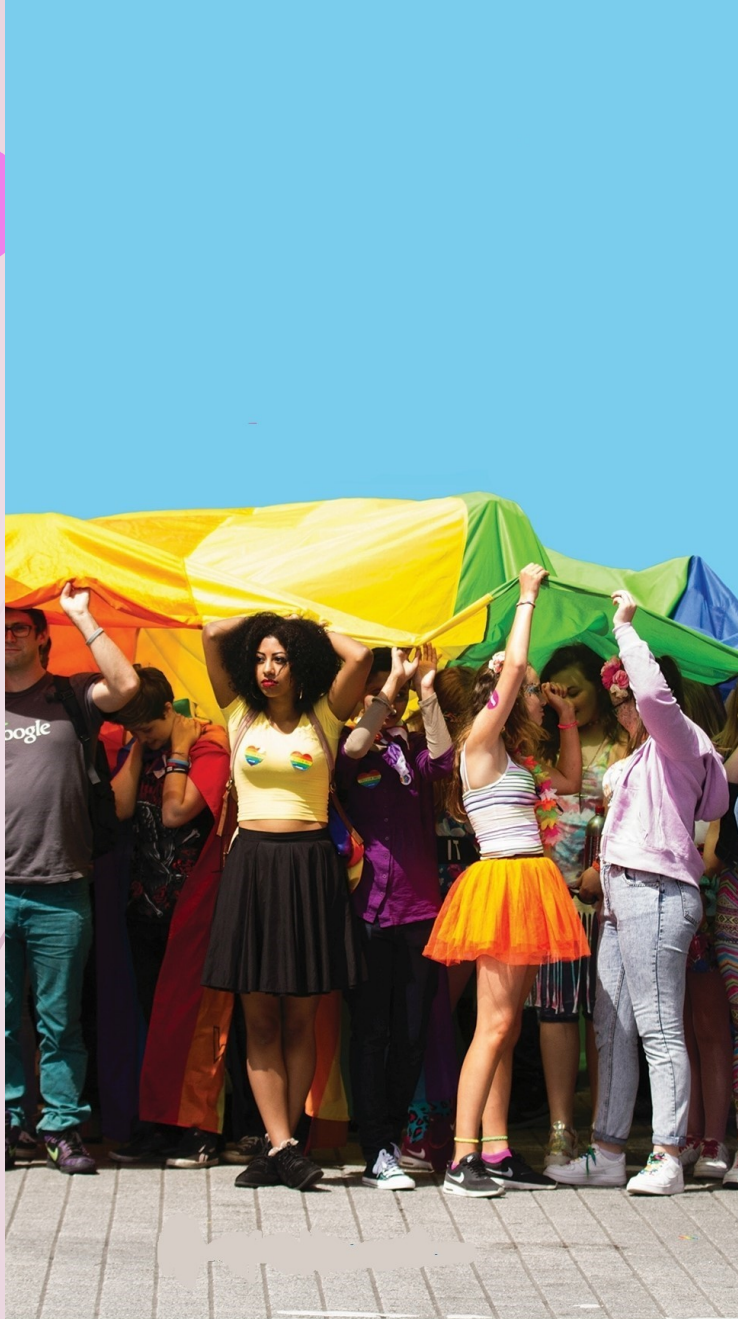

- positief tegenover seks en draagt dit over op de doelgroep
- uit je expliciet positief over individuele seksuele beleving, seksueel gedrag en leefstijl bij alle doelgroepen en leeftijden mits zij grenzen en wensen van anderen respecteren

I

- bij jouw seksuele vorming voelen alle mensen zich erkend en veilig, juist ook vrouwen en minderheden
- niet-oordelende houding, ook als iemands leefstijl en seksuele gedrag anders zijn dan bij jou
- bestrijdt ongelijke M-V-verhoudingen, seksisme, *slut shaming* en *victim blaming*, seksueel grensoverschrijdend gedrag, heteronormativiteit, discriminatie, uitsluiting en achterstelling.

1. Schoolbeleid als veilig kader
2. Attitudekader SOLAROSI
3. Startopdracht seksuele vorming
4. Kriebels in je buik
5. Aandachtspunten seksualiteitsonderwijs

Seksuele vorming

- Praten over seks is niet gewoon en niet gemakkelijk
- Handelingsverlegenheid grootste drempel seksualiteitsonderwijs
- Studenten en docenten passeren drempel in eerste les
- Een goed begin is het halve werk
- Inspiratievideo Veilige sfeer (Rutgers 2017)

45 jaar de startopdracht van seksuele vorming

1976 basisschool

Opdracht

Schrijf nu eens wat verschillen op tussen mannen en vrouwen.
Zet ze naast elkaar in de rijtjes.

man	VROUW
piemel	vagina
platte borsten	ronde borsten
baard en snor	vrouw niet
ballen	niet

Vandaag gaan we ons verdiepen in de jongens. De volgende les komen de meisjes aan de beurt.

2021 minor hogeschool

Opdracht 1: Woordgebruik

	Les waarin de gemaakte opdracht besproken wordt	ma 06-09-21
	Werkgroeples	1
	Thema	Veilige sfeer
	Vorbereidende opdracht	1
	Opdracht op SharePoint	Vrijdag 03-09-21 voor 13.00u

Deel 1 Inventariseren

1A Maak individueel thuis voor de les een lijstje met alle woorden die je kent voor het vrouwelijk geslachtsorgaan (de vulva). Probeer dit lijstje zo lang mogelijk te maken.	1B Maak daarna een lijstje met alle woorden die je kent voor het mannelijk geslachtsorgaan (de penis). Probeer dit lijstje zo lang mogelijk te maken.
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10

Seksuele vorming

- Start *altijd* in alle teams en klassen met afspraken over woordgebruik en veiligheid
 - team leerkrachten basisschool
 - team docenten pabo
 - klas studenten pabo
 - klas basisschool
- Zorg voor je collega's
- Zorg voor elke leerling
- Er mag gelachen worden, graag zelfs
- SOLAROSI

1. Schoolbeleid als veilig kader
2. Attitudekader SOLAROSI
3. Startopdracht seksuele vorming
4. Kriebels in je buik
5. Aandachtspunten seksualiteitsonderwijs

Kriebels in je buik

- Doorlopende leerlijn seksuele en relationele vorming
- Methode voor groep 1 t/m groep 8
- Sekspositief
- LHBT-inclusief
- Rutgers Expertisecentrum Seksualiteit
- Goed onderbouwd
- Week van de lentekriebels

Kriebels in je buik

Weerbaarheid, relaties en seksualiteit

Lespakket portal

Mijn groepen

pabo flex

Pabo Zij-1

Groep

Groep 1 Groep 2

Groep 3 Groep 4

Groep 5 Groep 6

Groep 7 Groep 8

Thema

Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld

Voortplanting en gezinsvorming

Sociale en emotionele ontwikkeling

Seksuele weerbaarheid

Zoeken

Standaard

Vernieuwd

Wie ben ik?

Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld

Groep 1

184 45 min.

In je blootje

Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld

Groep 1

248 45 min.

Vernieuwd

Bij ons thuis

Sociale en emotionele ontwikkeling

Groep 1

148 50 min.

Vernieuwd

Ik vind jou lief

Sociale en emotionele ontwikkeling

Groep 1

168 40 min.

Mijn groepen

Sleep een les om hem aan een groep toe te voegen.

pabo flex

Mijn groepen > pabo flex > Ik vind het fijn met jou

Sociale en emotionele ontwikkeling

Ik vind het fijn met jou

We gaan praten over mensen die we lief vinden. Het is fijn als iemand je aardig of leuk vindt, maar hoe laat je dat merken aan een ander? Wat zien we om ons heen of op tv? Hoe laten mensen dit merken aan elkaar en hoe doen jullie dit? Geef een voorbeeld van iemand in jouw leven die je lief vindt en leg uit hoe je de ander dat laat merken.

👍 179 ⌚ 30 min.

Voorvertoning

Downloads

Lesdoelen

Benodigheden

Begrippen

- ▶ De leerlingen krijgen inzicht in de manieren om liefde en genegenheid voor een ander uit te drukken
- ▶ De leerlingen leren dat het belangrijk is om uiting te geven aan gevoelens van liefde
- ▶ De leerlingen kunnen positieve gevoelens aan een ander laten zien en positieve uitingen van anderen herkennen

1
Ik vind jou lief!

⌚ 15 min.

Start hoofdstuk

De leerlingen beelden uit en praten over hoe je kunt laten zien dat je iemand lief vindt.

2
Jij vindt mij lief!

⌚ 15 min.

les	Thema	Subthema
2	1 lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	vrouwelijk en mannelijk lichaam
		veranderingen tijdens de puberteit
		bloot zijn
		geslachtskenmerken
		mediabeelden
3	2 voortplanting en gezinsvorming	zwangerschap en bevalling
		preventie soa
		preventie zwangerschap
4	3 sociaal-emotionele ontwikkeling	relatievorming
		gendergelijkheid
		seksuele diversiteit
5	4 seksuele weerbaarheid	wensen en grenzen
		lastige situaties
		hulp vragen

Deze week is de **Week van de lentekriebels**

In projectvorm

Elke dag in groep 1 t/m 8 minimaal 1 les per dag over relaties en seksualiteit in de week van 21 t/m 25 maart 2022

10 december 2021

- Half miljoen scholieren vieren seksuele diversiteit en genderdiversiteit op school
- 2500 basis- en middelbare scholen
- 1.500 basisscholen: 3 keer zo veel als vorig jaar
- 80% van de middelbare scholen
- <https://paarsevrijdag.nl/basisschool>

Home // Duizenden scholen vieren op 10 december Paarse Vrijdag voor acceptatie

Duizenden scholen vieren op 10 december Paarse Vrijdag voor acceptatie

24 november 2021 - Zeker een half miljoen scholieren op zo'n 2500 basis- en middelbare scholen in Nederland vieren op 10 december de twaalfde editie van Paarse Vrijdag, een initiatief van COC's GSA Netwerk. Het aantal deelnemende basisscholen is sinds 2020 verdrievoudigd.

Op Paarse Vrijdag vieren scholieren seksuele- en genderdiversiteit op school. Ze doen dit door op die dag paarse kleding te dragen en allerlei activiteiten te organiseren die in het teken staan van acceptatie van iedereen, ongeacht wie je bent of op wie je verliefd wordt. Sinds 2020 sluiten ook basisscholen aan bij Paarse Vrijdag.

Er doen dit jaar zeker 1500 basisscholen mee aan Paarse Vrijdag. Dat zijn er drie keer meer dan vorig jaar, toen de dag voor het eerst op 500 basisscholen gevierd werd.

Het COC verspreidt speciale Paarse Vrijdagpakketten voor de basisschool, met onder meer voorleesboeken en speciale posters voor in de klas, met daarop gedichten over verliefd worden en jezelf zijn. De laatste pakketten voor de basisschool zijn [HIER](#) verkrijgbaar.

Natuurlijk wordt op 10 december ook weer Paarse Vrijdag gevierd op middelbare scholen en mbo's. In totaal doen er dit jaar zeker duizend mee, zo'n 80 procent van de middelbare scholen in Nederland. Scholieren dragen paarse kleding en organiseren op school tal van activiteiten. Van info-kraampjes en paarse nagellak-studios tot het uitdelen van paarse goodies en het hijsen van de

Co-creatie
Lespakket genderdiversiteit
COC-Nederland

Doorlopende leerlijn seksuele en
genderdiversiteit

Groep 3 en 4: evaluatie pilot Astra

Groep 5 en 6: ontwikkeling lessen
seksuele en genderdiversiteit

**COC NEDERLAND IS OP ZOEK
NAAR BASISCHOOLDOCENTEN
VAN GROEP 3 T/M 6 VOOR EEN
NIEUWE LEERLIJN OVER SEKSUELE
EN GENDERDIVERSITEIT OP DE
BASISSCHOOL!**

[Klik door naar Linked-In oproep](#)

Astra [Bestel het Astra pakket](#) [Download](#) [Paarse Vrijdag 2021](#) [Boekentijst](#)

Astra op avontuur

Astra is morgen jarig en mag alvast een verlanglijstje maken en het avonturen uitzoeken. Door een avontuur in de ruimte leert Astra meer over zichzelf. Over wie hen is, wat hen leuk vindt, en wat bij hen past.

Ga je mee?

[Bekijk Astra op avontuur](#)

VOOR IN DE KLAS

Lespakket 'Astra en ik'

Wil je de animatiefilm 'Astra op avontuur' aanvullen met een les? Bestel hier gratis het lespakket 'Astra en ik'.

In het pakket zit onder andere:

- Een Astra pop (cut-out)
- Stickers
- 36 Werkboekjes

[Klik hier voor meer informatie over het lespakket.](#)

Het lespakket is geschikt voor leerlingen van groep 3 en 4. Alleen basisscholen kunnen het lespakket bestellen.

Stelling 10:
Ik zou het mijn ouders durven
zeggen als ik homo of

Original Blue Color
Traditional Ice Cream
Sweets
"end of the road" Assoc.
50225
FETROL

1. Schoolbeleid als veilig kader
2. Attitudekader SOLAROSI
3. Startopdracht seksuele vorming
4. Kriebels in je buik
5. Aandachtspunten seksualiteitsonderwijs

Onderzoek seksuele vorming basisonderwijs Rutgers en School & Veiligheid november 2021

**Stimuleringsregeling
Gezonde relaties & seksualiteit**

Actielijn 8

**Seksuele en relationele
vorming en integriteit
op de Pabo**

Ervaring van aankomende en beginnende leerkrachten

Onderzoek seksuele vorming basisonderwijs Rutgers en School & Veiligheid november 2021

- Sleutelvraag: in hoeverre bereidt de opleiding aankomend leraren voor op het geven van seksuele en relationele vorming en het waarborgen van seksuele integriteit?
- Onderzoeksgroep: studenten pabo (en lerarenopleidingen) en beginnende leerkrachten
- Op de pabo onvoldoende aandacht voor dit onderwerp
- De helft van de beginnende leraren geeft aan niet goed in staat te zijn om seksuele en relationele vorming te geven.
- Zij hadden graag meer lessen over dit onderwerp gehad. Alle respondenten zien het als hun taak om dit vak te geven en seksuele integriteit te waarborgen.

Kennisbasis lerarenopleiding basisonderwijs

- De school en de klas fungeren als brug tussen de thuiswereld van het kind en de maatschappij waarin het kind opgroeit.
- De startbekwame leraar borgt sociale veiligheid door ruimte te bieden voor het unieke van elk kind (uniciteit) en de verscheidenheid in de groep (pluraliteit).
- Hij stimuleert leerlingen om actief deel uit te maken van de groep en op hun eigen manier als burger te participeren in hun nabije leefomgeving en maatschappij.
- De startbekwame leraar doet dit alles vanuit het begrip van relevante concepten en inzet van passende handelwijzen zoals:

➤ [10 voor de leraar \(2018\). Kennisbases en profilering lerarenopleiding basisonderwijs. Den Haag: 10voordeleraar, Vereniging Hogescholen. Geraadpleegd op de website van 10 voor de leraar: https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf](https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf)

Kennisbasis lerarenopleiding basisonderwijs

Sociale veiligheid: het bevorderen van gewenst sociaal gedrag en het tegengaan en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag, monitoring van groepsdynamiek, conflicthantering en anti-pestmethode, het evalueren en leren van incidenten, het ondersteunen van weerbaarheid en zelfredzaamheid.

Burgerschapsvorming: participatie, sociale verantwoordelijkheid, opgroeien in een pluriforme samenleving, persoonsvorming en sociale vorming, kritisch burgerschap, verantwoordelijk gedrag van leerlingen in de eigen leefomgeving (de wijk).

Afstemmen op en leren van diversiteit: genderdiversiteit, sociaal-culturele diversiteit, seksuele diversiteit.

- [10 voor de leraar \(2018\). Kennisbases en profilering lerarenopleiding basisonderwijs. Den Haag: 10voordeleraar, Vereniging Hogescholen. Geraadpleegd op de website van 10 voor de leraar: \[https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf\]\(https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf\)](https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf)

Voorstel curriculum Pabo

<i>Studiefase</i>	<i>Thema</i>	<i>hoofdstuk boek</i>
Propedeuse: body of knowledge	Seksuele ontwikkeling	2 + 3
	Seksuele diversiteit	1
	Genderdiversiteit	1
Jaar 2	Practicum bespreekbaar maken seksualiteit	4 + 5
	Lesjes seksuele vorming geven	
Jaar 3	Doorlopende leerlijn seksuele vorming ontwikkelen en geven	7
Jaar 4	Schoolbeleid: LHBTI-inclusief schoolveiligheidsplan	7

www.mathieuheemelaar.nl

▶ lezingen ▶ opleidingsschool

Op mijn website kun je vanaf morgen downloaden:

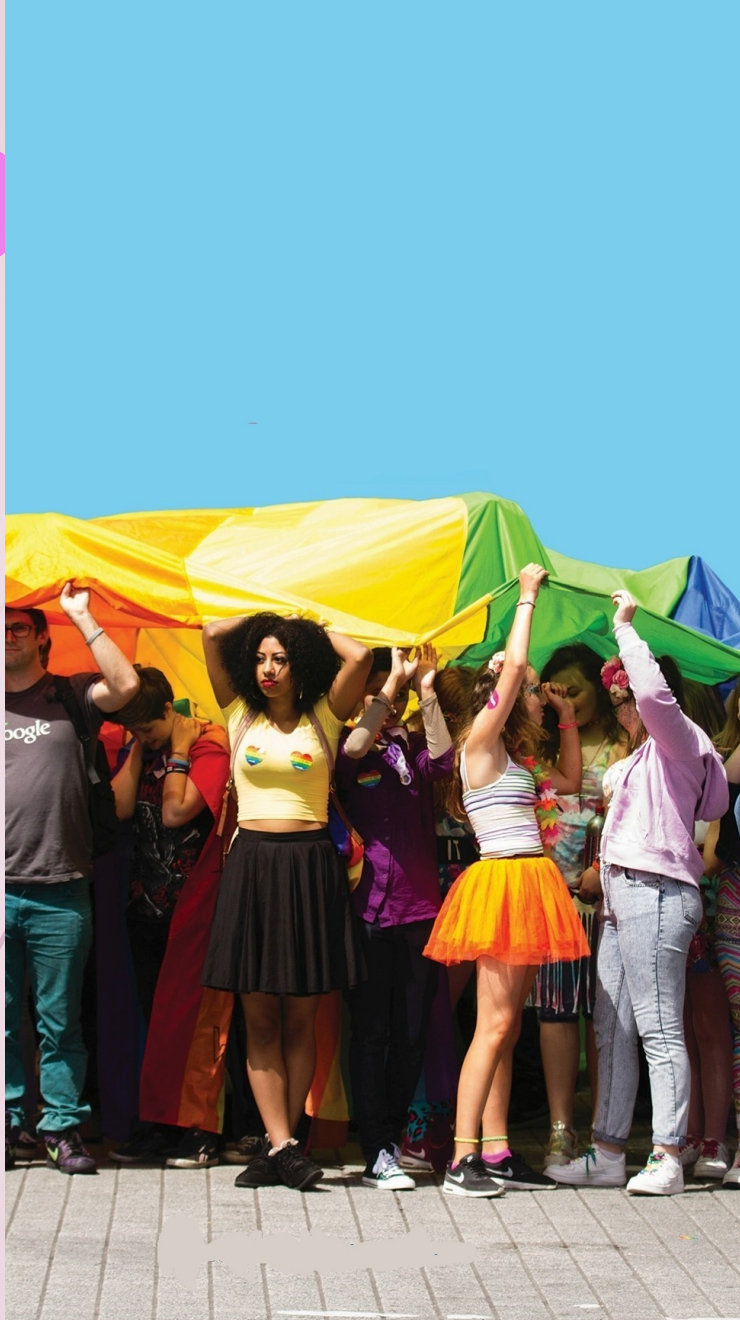
- ▶ De PowerPoint van deze keynote
- ▶ Programmabeschrijving Pabo Minor *Seksuele vorming en diversiteit*
- ▶ Alle opdrachten Minor *Seksuele vorming en diversiteit*
- ▶ Actuele teksten bij boek *Seksuele vorming en diversiteit*
- ▶ Achtergrondinformatie: Kerndoelen en kennisbasis
- ▶ Onderzoeksrapport seksualiteitsonderwijs *Rutgers en School & Veiligheid*
- ▶ SOLAROSI

Hartelijk dank voor je aandacht

23-3-22 - Keynote - Mathieu Heemelaar

Bijlagen

Minor Pabo *Seksuele vorming en diversiteit*

- Pabo-flex 19/20 en 20/21
- 8 lesavonden à 3 klokuren
- Seksualiteitsonderwijs *niet* vrijblijvend
- Kennisoverdracht via zelfstudie boek (correcte weergave wordt getoetst)
- Elke les practicum (verplichte aanwezigheid en participatie)
- 3 Toetsen (Leeruitkomsten) (15 ECTS)
 - LUK 1: Reflectieportfolio
 - LUK 2: Doorlopende leerlijn Seksuele vorming
 - LUK 3: LHBT-inclusief Veiligheidsplan

Minor seksuele vorming en diversiteit

KENNIS (alle toetsen)

- De leerkracht toont aan actuele kennis en inzicht te kunnen reproduceren en correct te kunnen toepassen over:
 - a. seksuele ontwikkeling
 - b. seksuele voorlichting en relationele vorming
 - c. seksuele diversiteit, genderdiversiteit, mensenrechten en inclusie
 - d. seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik
 - e. cultuur, religie en seksualiteit

Minor seksuele vorming en diversiteit

VAARDIGHEDEN en ATTITUDE

1. De leerkracht maakt **seksualiteit** bespreekbaar op **open, ontspannen** en **sensitieve** wijze
2. De leerkracht produceert een uitgewerkte methodische lesvoorbereiding voor een **sekspositieve, LHBT-inclusieve** les seksuele vorming, geeft deze les en evalueert de les
3. De leerkracht stemt seksuele vorming **sensitief** af op leerlingen met verschillende **culturele achtergronden**

Practicum

Minor Seksuele vorming en diversiteit

- A. Carrousel seksuele voorlichting
- B. Kriebellesje geven
- C. Sexting met *Can you fix it* -methode
- D. LHBT-persoon interviewen en presenteren
- E. Rollenspel: MR-vergadering over LHBT-positieve school

Carrousel seksuele voorlichting

Eerste oefening voor studenten of voor team leerkrachten

- Klas staat in tweetallen tegenover elkaar
- 1e student: voorlichter
- 2e student: kind of jongere
- Voorlichter mag maar 1 wedervraag stellen
- Geen gesprek, alleen de ene vraag beantwoorden.
- Vragenkaartjes of Corona-variant met PowerPoint

Meisje 4 jaar

- 'Ik wil ook graag een baby in mijn buik'

Meisje 10 jaar

- 'Hoe komt die baby in de buik? En hoe er uit?'

Jongen 7 - 10 jaar

- Als je vaak met je piemel speelt, valt hij er dan vanaf?

Docenthandleiding carrousel

www.mathieuheemelaar.nl

De sekscarrousel

Dit is een communicatiespel, wat goed aan het begin van een lessenserie op een sociale of gezondheidszorgopleiding op basis van het boek *Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening* kan worden ingezet. De inhoud correspondeert met hoofdstuk 1: beleving van seksualiteit. Het doel is, dat studenten op een originele manier oefenen om te praten over hun seksuele beleving en zich bewust worden van hun eigen remmingen en grenzen en die van medestudenten. Het spel borduurt voort op varianten die door Rutgers zijn ontwikkeld.

De sekscarrousel is evenzeer geschikt als eerste les bij behandeling van het boek *Seksuele vorming en diversiteit*. De nadruk ligt dan sterker bij het overwinnen van handelingsverlegenheid en het oefenen in het praten over seksualiteit met kinderen (Pabo) of jongeren (Lerarenopleiding). De nadruk ligt in dit geval ook iets sterker op correcte informatie. Deze studenten hebben zich voorbereid door een paar uur hun kennis over seks bij te spijkeren op www.sense.info.

Plaats in leerroute

De sekscarrousel kan gebruikt worden in de eerste les. De eerste les begint met het inventariseren van alle woorden voor penis, vulva en geslachtsgemeenschap. Op basis van deze rijtjes worden afspraken gemaakt welke woorden wel en niet worden gebruikt tijdens de lessen. Ook heeft de docent met de klas afspraken gemaakt over de vertrouwelijkheid en de samenwerking. Daarna kan de carrousel een positieve, enthousiasmerende start worden van het leren praten over seksualiteit.

Lesactiviteit voor Pabo

Interview LHBT-persoon

De basisvragen voor het interview

De volgende vragen zijn adviserend bedoeld. geformuleerd. Formuleer voorafgaand aan het interview ook eigen vragen van de subgroep

1. Hoe noem jij jezelf: (homo, gay, lesbo, lesbisch, pot, bi, biseksueel, transgender, trans, transvrouw, transman enz. enz.)?
2. Hoe oud was je toen je zeker wist dat je homo/ lesbisch/ biseksueel of transgender bent?
3. Hoe was het voor jou om te ontdekken dat je lhbt bent? Wie heb je het voor het eerst verteld? Hoe was zijn/haar reactie?
4. Heb je het verteld aan je beste vriend(in)? Wat was zijn/haar reactie?
5. Heb je het aan je ouders verteld? Hoe was hun reactie?
6. Heb je een coming-out op school gehad? Op welke school was dat (po/vo/ho)?
7. Welke overwegingen had je over het wel of niet jezelf outen?
8. Heb je ooit last gehad van lhbt-negativiteit in je omgeving? Wat deed dit met je?
9. ... (vul zelf aan met vragen)

Lesactiviteit voor Pabo

Rollenspel themavergadering MR

We spelen een rollenspel: themavergadering medezeggenschapsraad (MR) over de lhbt-inclusieve school.

Vraagstelling

hoe kunnen we zorgen dat we een lhbt-inclusieve school vormen, die vormgeeft aan de nieuwe formulering van het kerndoel:

Leerlingen dragen samen met medeleerlingen en leraren bij aan een sociaal (school)klimaat waarin iedereen zich vrij, veilig en geaccepteerd voelt en openlijk zichzelf kan zijn met zijn seksuele gerichtheid, genderidentiteit en leefstijl.